

ВІДОБРАЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВИРОБНИКІВ ЗАСОБАМИ ЕКОМАРКУВАННЯ

Перехрест Софія Олегівна

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Анотація. Екомаркування інформує покупців щодо екологічних властивостей продукції. Під час розроблення критеріїв екологічності береться до уваги весь життєвий цикл продукту, отже вони мають комплексний характер і не обмежені лише характеристиками самого продукту. Екомаркування ідентифікує продукцію та послуги, які мають знижений тиск на довкілля.

Ключові слова: екологічність, екологічне маркування, графічний дизайн, продукція, навколишнє середовище.

Середовище, опановане засобами графічного дизайну, викликає відчуття візуального комфорту і безпеки. Цьому значною мірою сприяють знаки. Знак може бути носієм інформації, рекламним повідомленнями, логотипом, візуальним координатором і таке інше. Зустрічаючи знайомий логотип, ми позбавляємо себе необхідності витратити час на вивчення ситуації, бо найчастіше знаємо наперед, що нас очікує. Можна із впевненістю констатувати, що сьогодні вже склалася певна знаково-екологічна мова, зрозуміла, дієва, ефективна. Вона так само знаходить відгук у користувача, корегуючи, а часом і змінюючи його уявлення, потреби, бажання. Звернімося до такого прояву екологічності в графічному дизайні як екомаркування.

Екологічне маркування (Ecolabel) – комплекс відомостей екологічного характеру щодо продукції, процесу або послуги у вигляді тексту, окремих графічних, колірних символів (умовних позначень) та їх комбінацій. Він наноситься залежно від конкретних умов безпосередньо на виріб, пакування (тару), табличку, ярлик (бирку), етикетку та (або) друкується в супровідній документації [2].

Екомаркування інформує покупців щодо екологічних властивостей продукції – це саме знак екологічності, а не знак, скажімо, якості або безпеки. Під час розроблення критеріїв екологічності береться до уваги весь життєвий цикл продукту, отже вони мають комплексний характер і не обмежені лише характеристиками самого продукту. Деякі знаки приймаються на міжнародному або загальнонаціональному рівнях, інші – вводяться в дію власниками конкретних фірм, організацій, рад тощо.

Екологічне маркування здійснюється в форматі добровільної багатокритеріальної програми сертифікації третьою стороною що базується на розгляді життєвого циклу продукту згідно з ДСТУ ISO 14024 [3]. Її кінцевим результатом є видача ліцензії на екологічне маркування послуги або продукції за допомогою певних знаків, які свідчать про її загальну екологічну перевагу в рамках певної групи однорідних товарів.

Екологічне маркування було введено у 1992 році Європейською комісією. Воно ідентифікує продукцію та послуги, які мають знижений тиск на довкілля протягом всього їх життєвого циклу. Визнаний у такий спосіб екознак ЄС відзначає продукцію якій можна довіряти по усій Європі. Ecolabel ЄС присуджується відповідно до екологічних критеріїв, погоджених експертами промисловості, споживчих організацій та екологічних установ, та перевіряється незалежними третіми сторонами.

Реалізація Ecolabel ЄС встановлюється Регламентом (ЄС) № 66/2010 Європарламенту і Ради Європи. Екологічні етикетки і декларації (екологічне маркування) – ефективний інструмент екологічного управління, що є об'єктом розгляду комплексу стандартів «Екологічні маркування та декларації» (а саме ДСТУ ISO 14020-14024). [1]

У країнах Європейського Союзу система екологічного маркування продукції активно розвивається і охоплює практично всі групи товарів. У Європі найбільш популярні два екомаркування нехарчової продукції – європейський («Європейська квітка») і північний

(«Північний лебідь»). Обидва знаки охоплюють безліч товарних груп, – від туалетного паперу і матраців до готелів і комп'ютерів. Деякі товарні групи можуть маркуватися обома типами маркування [2].

Існуюче екомаркування можна розділити залежно від виду інформації на:

– інформацію, яку вони подають, щодо екологічності продукції в цілому (враховуючи увесь її життєвий цикл);

– інформацію про екологічність окремих властивостей продукції. До них також належать знаки, що повідомляють про відсутність речовин, які призводять до зменшення озонового шару навколо Землі;

– знаки на предметах споживання, що повідомляють про можливість їх утилізації з найменшою шкодою для навколишнього середовища;

– інформацію для ідентифікації натуральних («органічних») продуктів харчування тощо.

Слід зазначити, що на практиці існують й інші види екомаркування, наприклад такі, що містять заклики до дбайливого ставлення до навколишнього середовища в цілому, або до його конкретних об'єктів. Покупці або потенційні покупці можуть використовувати цю інформацію під час вибору продукції або послуг, якщо такий вибір ґрунтується на міркуваннях екологічності або інших факторах. Екомаркування також може бути ефективно використане в процесі прийняття рішень на користь тієї чи іншої продукції або послуги. «Зелене» маркування по всьому світу виходить за рамки традиційних кордонів країни. Хоча більшість з ініціатив є добровільними, існують державні регіональні програми з підтримки цього процесу з метою поширити «зелені» наліпки на інші товари.

Звернімо увагу ще й на те, що більшість екознакової продукції – це ще й чудовий приклад високопрофесійної роботи дизайнерів-графіків. Красномовність знаку разом із його художньою досконалістю зазвичай є певною гарантією того, що йому викажуть довіру.

Далі наведемо приклади майстерного виконання відомих усьому світові екознаків. Процедура їх отримання дещо різна, хоч і присвоюють їх за дружнє ставлення до природи і високу екологічну відповідальність. Серед них найстарші Ecolabel у Європі «Блакитний ангел» і «Зелена точка» та ін.

В сучасній Україні процес екомаркування тільки-но запускається. В той же час слід розуміти важливість цих кроків, оскільки саме Україна вже найближчим часом може стати найбільшим постачальником екологічної продукції до споживачів Європи і світу. На початку 2016 року в результаті Всеукраїнського конкурсу був обраний екологічний знак для «Українського органічного продукту». Авторкою логотипу стала випусниця ХДАДМ харків'янка Поліна Макарова (рис. 1) [2].

Рис. 1. Проект екологічного знака «Український органічний продукт» та його автор Поліна Макарова

Виразність знаку проявляється ще й в його кольоровому вирішенні: кольори національного прапора, накладаючись, народжують зелений, що, як відомо, відповідає дійсності.

Незважаючи на те, що кількість Ecolabel сьогодні вже важко полічити і стосуються вони майже усього, – від якості води у басейні до гальмівних колодок автомобілів, графічним дизайнерам роботи в цьому напрямку вистачить на довгі роки.

Список використаних джерел

1. Голобородько В. М., Бойчук О. В., Свірко В. О., Рубцов А. Л. Екологічний дизайн: генеза стратегії. *Вісник ХДАДМ*, № 7. Харків : ХДАДМ, 2015. С. 15–19.
2. Дизайнерська діяльність: екологічне проектування. Науково-методичне видання / В. О. Свірко, О. В. Бойчук, В. М. Голобородько, А. Л. Рубцов, О. В. Кардаш, О. В. Чемакіна. Київ : УкрНДІ ДЕ, 2016. 196 с.
3. ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу I. Принципи та методи (ISO 14024:1999, IDT).

ПОРТФОЛІО З ПРОБЛЕМ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Пилипенко Олександра Анатоліївна

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

***Анотація.** Стаття присвячена проблемам безпеки праці вчителя трудового навчання та технологій, а також їх важливого місця серед основних пунктів портфоліо вчителя. Розглянуто важливість розділу «Безпека праці» у портфоліо створене вчителем трудового навчання та технологій. Визначена роль документу - портфоліо вчителя у сфері освіти.*

***Ключові слова:** портфоліо, вчитель, трудове навчання та технології, праця, проблеми безпеки.*

Рівень освіти останнім часом неспинно зростає, але постає питання відповідності цьому рівню тих, хто є носіями та розповсюджувачами інформації та знань. Існує безліч варіантів для вдосконалення та наповнення свого багажу знань (книги, курси, спілкування з колегами), а ресурсом для їх відтворення виступають учні, які поглинають інформацію і далі відображають її у формі відповідей з подальшим оцінюванням, що і вважається підтвердженням актуального, високого рівня майстерності вчителя. Для повного аналізу досвіду вчителя використовується портфоліо, де згруповані успіхи вчителя. Одним з важливих розділів портфоліо вчителя трудового навчання та технологій є «Безпека праці», адже крім того, що вчитель несе відповідальність за набуті учнем знання на уроці, він відповідає за збереження їх життя та здоров'я під час навчального процесу. Тут виникає питання, чи доцільно вносити даний розділ до портфоліо, адже це є прописаним у статуті обов'язком вчителя. В контексті цього постає завдання у розгляді даної теми більш детально для отримання більш чітких відповідей.

Пітер Зелдін у книзі «The Teaching Portfolio» наголошує на важливості портфоліо для дизайнерів, модельєрів та багатьох інших не менш творчих людей, адже для його створення потрібна база професійних набутоків. Автор вважає, що портфоліо для вчителя є описом власних педагогічних здобутків зміст яких висвітлено у різного роду документах, що дають нам зрозуміти хто є цей вчитель і який рівень професіоналізму йому притаманний [4].

Головними ж завданнями для створення портфоліо є:

- Спостереження за розвитком професійної педагогічної діяльності даного вчителя;
- Алгоритмізувати учбові напрацювання;